

Barraca del Puigsoler

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Turó del Puigsoler
Alçada: 413

Coordenades:

Latitud: 41.66572
Longitud: 1.89245
UTM Est (X): 407796
UTM Nord (Y): 4613255

Classificació

Número de fitxa: 08053-234
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle: XVIII-XIX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Caldria desbrossar el seu voltant immediat, creant un corriol d'accés i mantenir en bon estat la coberta i el voladís per evitar el seu enfonsament.

Protecció: Inexistent
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08052A0060000100000OU
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 14/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al vessant de migdia del turó de Puigsoler (524 metres), que fa de termenal amb Sant Vicenç de Castellet. Està envoltada de vegetació arbustiva a base de mata i bruc i brolla de romaní. Al davant mateix de la façana i a la dreta del marge hi creixen un parell d'exemplars de pi blanc (*Pinus halepensis*) que fan perillar la seva existència.

Està construïda dins del marge, amb la façana alineada al mur de pedra que aguanta la feixa superior, a mena de contraforts. És de planta quadrada, de 2,20 metres de costat, amb un tinell arran de terra perquè el càntir es mantingui fresc.

La porta està orientada al sud-est, amb una doble llinda plana i una lleixa interior al damunt. Degut a la pressió de la coberta, la llinda exterior és doble, superposada, la qual permet repartir la pressió de la volta. Els brancals són rectes, d'aspecte robust. La porta mesura 1,40 metres d'alçada per una amplada de 0,50 metres. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament. Conserva parcialment el voladís que permet protegir la façana de les filtracions d'aigua de pluja i la coberta de terra amb pedruscall.

La lleixa interior està plena de branquillons i trossos de fusta, tal vegada per permetre aixoplugar-se als caçadors o caminants i fer una mica de foc al seu interior.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 2954.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

